

Map and Graphic Collection of the National and University Library in Ljubljana

The foundation of the National and University Library in Ljubljana (NUK – Narodna in univerzitetna knjižnica) is connected with Empress's Maria Teresia of Austria decision from 1774, with which she made available 637 books of the Jesuit Collegium in Ljubljana, saved from fire, to the newly-founded library at the Ljubljana secondary high (lycée). The library was opened to public in 1794.

With the foundation of the first Slovenian University in Ljubljana in 1919 the library also became the central university library. In 1941, the library moved to the monumental building, which was built according to Ljubljana's architect Jože Plečnik's (1872-1957) blueprints and is in the vicinity of the University in Ljubljana's building. Plečnik's library is a cultural monument of the highest rank.

Obligatory delivery of all published material of the former Kranjska country to the library was established in 1807. NUK has been publishing the Slovenian Bibliography in printed form since 1948. With the separation of Slovenia from Yugoslavia in 1991, NUK became the Slovenian National Library. In 2001, the European Union's Commission titled NUK a depository library of the European Union. NUK is not only the Slovenian National Library and the Library of the University Ljubljana, but also a bibliographic centre of Slovenia.

The basic activities of NUK are, like all the other national libraries' activities: collecting, editing, saving and making available all kinds of library material published in Slovenia, in Slovenian language, the heritage of famous writers and scientists, as well as library material of great value from all fields of science and art from abroad.

The library also cares about the availability of Slovenian material everywhere in the world. It publishes present and retrospective bibliography of Slovenia, which includes more than 45 million bibliographic data. It also takes care about the protection of cultural heritage of endangered and valuable library material.

Of great national importance are the special material collections. There are several such collections in NUK: The Map and Graphic Collection, The Collection of Serial Publications, The Manuscript Collection, The Music Collection, The Collection of Audiovisual Material and The Information Centre for Librarianship.

The cartographic collection collects, edits, saves and makes available geographic, historical and ethnographic atlases, general and thematic maps, Slovenian and Yugoslavian topographic maps, town and county plans, Austro-Hungary topographic and general maps, old atlases from 16th to 18th century, manuscript and old printed maps from 16th to 18th century. The Graphic Collection in which Slovenian posters, calendars, postcards, portraits of famous Slovenians, exlibris and works of art are collected, edited, saved and made available is situated next to the Map Collection.

The fund of the Map and Graphic Collection of NUK today has about 88 000 units (232 000 pieces), the cartographic material represents one third of aforementioned fund, over 25 000 units. Besides already mentioned, the fund of the Map Collection consists of atlases from the middle of 19th century up to the present day, general maps of Slovenia and other countries and continents, roadmaps and tourist maps, etc. Also valuable are topographic maps and Austro-Hungarian special maps from the end of 19th and the beginning of 20th century, at the scales of 1:25 000 and 1:75 000, and general maps of central Europe at the scales of 1:200 000 and 1:300 000.

Old maps and atlases were always the most valuable fund of map collections. The Map Collection of NUK has 39 old atlases from 16th to 18th century. The most valuable are: *Theatrum Orbis Terrarum* by Abraham

Kartografska i grafička zbirka Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Ljubljani

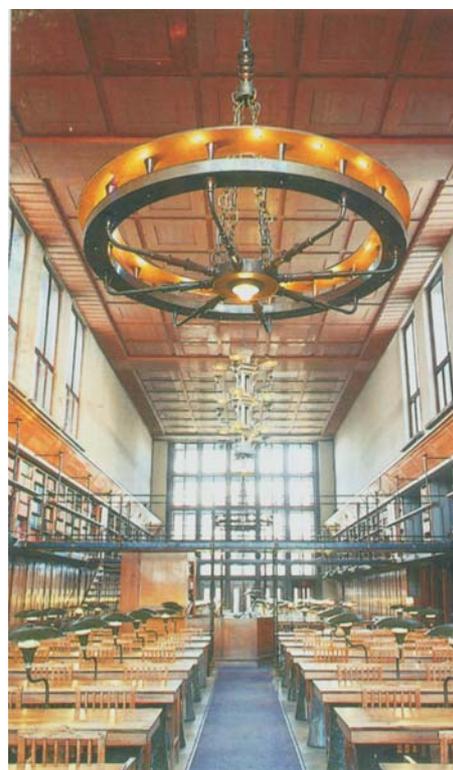
Osnutak Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Ljubljani (NUK – Narodna in univerzitetna knjižnica) povezan je s odlukom carice Marije Terezije iz 1774. god., kojom je ona 637 knjiga jezuitskog kolegija u Ljubljani, spašenih od požara, dala na uporabu novoosnovanoj knjižnici pri ljubljanskom liceju. Knjižnica je otvorena za javnost 1794. godine.

Osnutkom prvog slovenskog Sveučilišta u Ljubljani 1919. god. knjižnica je preuzela i funkciju središnje sveučilišne knjižnice. U monumentalnu zgradu koja je izgrađena prema nacrtima znamenitog ljubljanskog arhitekta Jožeta Plečnika (1872-1957), a nalazi se u neposrednoj blizini zgrade Sveučilišta u Ljubljani, knjižnica je uselila 1941. godine. Plečnikova knjižnica je spomenik kulture najvišega reda.

Od 1807. god. ustanovljena je obvezna dostava (obvezni primjerak) knjižnici, svih tiskovina tadašnje države Kranjske. Od 1948. NUK redovito izdaje Slovensku bibliografiju u tiskanom obliku. Odvajanjem Slovenije iz sastava Jugoslavije, 1991. god. NUK postaje slovenskom nacionalnom knjižnicom. Godine 2001. komisija Europske unije dodijelila je NUK-u status depozitarne knjižnice EU. Uz to što je slovenska nacionalna knjižnica i knjižnica Sveučilišta u Ljubljani NUK je i bibliografsko središte Slovenije.

Osnovna djelatnost NUK-a, kao i svih ostalih nacionalnih knjižnica u svijetu, je prikupljanje, obrada, čuvanje i davanje na korištenje svih vrsta knjižničnog gradiva tiskanog u Sloveniji, na slovenskom jeziku, ostavština znamenitih književnika i znanstvenika te knjižnične građe iz inozemstva velike vrijednosti iz svih područja znanosti i umjetnosti.

Knjižnica se također skrbi da slovenska riječ i tisak bude dostupna svugdje u svijetu. Izrađuje se tekuća i retrospektivna bibliografija Slovenije koja obuhvaća više od 45 milijuna bibliografskih podataka. Vodi se briga o zaštiti kulturne baštine i primjernoj restauraciji ugrožene i vrijedne knjižne građe.

Od velike važnosti i nacionalnog značaja su zbirke građe posebne vrste. U okviru NUK-a djeluje nekoliko takvih zbirki: Kartografska i grafička zbirka, Zbirka serijskih publikacija, Rukopisna zbirka, Glazbena zbirka, Zbirka audiovizualne građe i Informacijski centar za knjižničarstvo.

Kartografska zbirka prikuplja, obrađuje, čuva i daje na uporabu geografske, povijesne i etnografske atlase, pregledne i tematske karte, slovenske i jugoslavenske topografske karte, planove gradova i općina, austrougarske topografske i pregledne karte, stare atlase od 16. do 18. stoljeća, rukopisne i stare tiskane karte od 16. do 18. stoljeća. Uz Kartografsku, smještena je Grafička (Slikovna) zbirka u kojoj se prikupljaju, obrađuju, čuvaju i daju na uporabu slovenski plakati, kalendari, raglednice, portreti znamenitih slovenaca, exlibrisi, umjetnička djela itd.

Fond Kartografske i grafičke zbirke NUK-a danas doseže oko 88 000 jedinica (232 000 komada), kartografska građa čini trećinu od spomenutog fonda, preko 25 000 jedinica. Uz već spomenuto, fond Kartografske zbirke čine atlasi nastali od sredine 19. stoljeća do danas, pregledne karte Slovenije i ostalih država svijeta i kontinenta, autokarte, turističke karte itd. Vrijednost kartografskog fonda također čine topografske karte i austrougarske specijalke nastale krajem 19. i početkom 20. stoljeća, u mjerilima 1:25 000

Ortelius, *Atlas Minor* by Gerhard Mercator, Sanson d'Abbeville family atlases, Blaeu's atlases, *Isolario* by Benedetto Bordone from 1534 etc.

The oldest cartographic work kept in the Collection is 26 manuscript maps from 1520 in Latin by Peter Freiländer, which are probably copies of Donis's third edition of Ptolemy's maps. Also of great importance for Slovenian history is the *Cartography of Slovenian Lands* from 1678 by Austrian cartographer G. M. Vischer.

It should also be mentioned that the most important cartographic work from the Maria Teresia period is kept in this Collection, and that is *Ducatus Carnioliae Tabula Chorographica* from 1744 by Janez Dizma Florjančič pl. Grienfeld. Several editions of the *Zemljovid slovenske dežele* by Peter Kozler published in Vienna in 1853, 1864 and 1871 can be considered rarities in the collection.

The material of the Map and Graphic Collection was processed according to international library standards. OPAC Cobiss is used to search through the material acquired after 1991, and paper catalogues are used for older material.

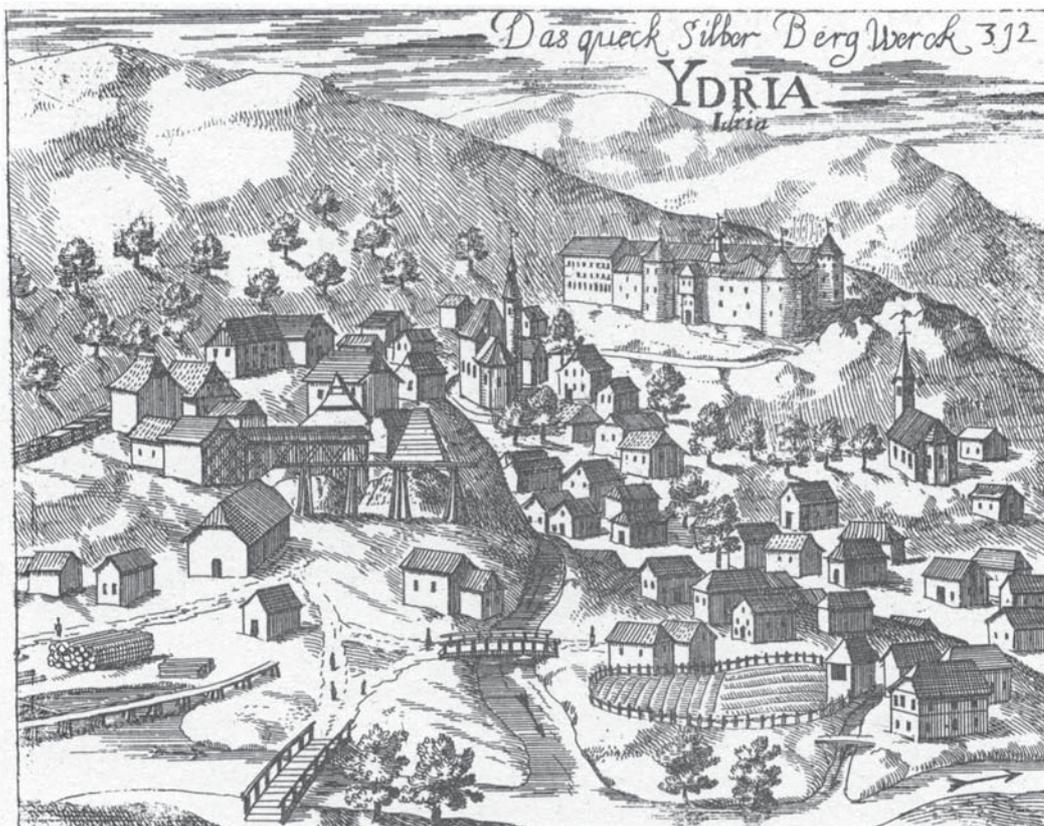
114 The leader of the Map and Graphic Collection of the National and University Library in Ljubljana, MSc. Renata Šolar worked on the projects of digitisation of a part of collections' fund with numerous collaborators and with the help of the Slovenian Geodetic Institute. These are the map digitisation project *Maps of Slovenian Lands (1548–1871)* available on the Internet ([http://](http://www.nuk.uni-lj.si/zbirkazemljevidov/)

www.nuk.uni-lj.si/zbirkazemljevidov/) and the project of digitisation of Graphic Collection *Collection of Famous Slovenians' Portraits* (<http://www.nuk.uni-lj.si/portretnazbirka/>).

The map digitisation project is concerned with the most valuable and endangered cartographic material of great importance for national identity, cultural heritage and the development of the representation of Slovenian lands (about 120 units). 20 maps, which require the most urgent protection because of their importance, uniqueness and value, were chosen in the first phase of the project. These are the first representations of Slovenian lands from the *Cosmography* by Sebastian Münster, 1548 to the already mentioned *Zemljovid slovenskih dežel in pokrajin* by Peter Kozler, 1853. The goal of the project is to make the mentioned material available on the Internet to a wide range of users and to protect large format material and bad condition material from use.

The material was professionally chosen and digitised, after which a program for querying, reviewing and printing of digitised maps was made. The maps were bibliographically processed in the Cobiss program, and the metadata for digitised material was made according to the Dublin Core (DC) international metadata standard. The end goal of the whole project, as planned, will be the first Slovenian old material digital catalogue. The catalogue is available on the Internet in Slovenian and English.

Mira Miletić Drder

Janez Vajkard Valvasor, 1689

i 1:75 000, te generalne karte srednje Europe u mjerilima 1:200 000 i 1:300 000.

Stare karte i atlasi uvijek su činili najvrijedniji fond kartografskih zbirki. U kartografskoj zbirci NUK-a čuva se 39 starih atlasa, izrađenih od 16. do polovice 18. stoljeća. Od najvrijednijih primjeraka mogu se izdvojiti *Theatrum Orbis Terrarum* Abrahama Orteliusa, *Atlas Minor* Gerarda Mercatora, atlas porodice Sanson d'Abbeville, Blaueovi atlas, *Isolario* Benedetta Bordonea iz 1534 itd.

Najstarije kartografsko djelo koje se čuva u toj zbirci je 26 rukopisnih karata na latinskom jeziku, Petra Freiländera iz 1520. god., koje su najvjerojatnije kopija Donisove treće redakcije Ptolemejevih karata. Od velike važnosti za slovensku povijest je i *Kartografija slovenskih zemalja* austrijskog kartografa G.M. Vischera iz 1678.g.

Nezaobilazno je spomenuti da se u toj zbirci čuva i najvažnije kartografsko djelo terezijanskog razdoblja, a to je *Ducatus Carnioliae Tabula Chorographica* Janeza Dizme Florjančiča pl. Grienfelda iz 1744. god. Među raritete koji se nalaze u zbirci mogu se ubrojiti nekoliko izdanja *Zemljovida slovenske dežele* Petera Kozlera izdanih u Beču 1853., 1864. i 1871. god.

Građa Kartografske i grafičke zbirke je obrađena prema međunarodnim bibliotečnim normama. Za pretraživanje građe nabavljene nakon 1991. god. koristi se OPAC Cobiss, a za stariju građu koriste se katalogi na listićima.

Voditeljica Kartografske i grafičke zbirke NUK-a, mr. sc. Renata Šolar je uz brojne suradnike i uz sudjelovanje

Geodetskog instituta Slovenije, radila na izradi projekata digitalizacije dijela fonda zbirki. To su projekt digitalizacije karata *Zemljovidi slovenskih zemalja (1548–1871)* dostupan na internetu (<http://www.nuk.uni-lj.si/zbirkazemljevidov/>) i projekt digitalizacije dijela grafičke zbirke *Zbirka portreta znamenitih Slovenaca* (<http://www.nuk.uni-lj.si/portretnazbirka/>).

U projekt digitalizacije karata uključena je najvrijednija i najugroženija kartografska građa od velikog značaja za nacionalni identitet, kulturno nasljeđe i razvoj prikaza slovenskih zemalja (otprilike 120 jedinica). U prvoj fazi projekta izabrano je 20 zemljovida, koji zahtijevaju najhitniju zaštitu zbog svojega značenja, jedinstvenosti i vrijednosti. To su prvi prikazi slovenskih zemalja iz *Kozmografije* Sebastiana Münstera iz 1548. god., do spomenutog *Zemljovida slovenskih dežel in pokrajin* Petera Kozlera, 1853. god. Cilj projekta je spomenutu građu učiniti dostupnom na internetu najširem krugu korisnika, zatim zaštititi građu velikog formata i onu u lošem fizičkom stanju od uporabe.

Građa je stručno izabrana i digitalizirana, nakon toga je napravljen program za pretraživanje, pregled i tiskanje digitaliziranih karata. Karte su bibliografski obrađene u programu Cobiss, a metapodaci za digitaliziranu građu su načinjeni prema međunarodnoj normi za metapodatke Dublin Core (DC). Kranji produkt cijelog projekta, kako je planirano, bit će prvi slovenski digitalni katalog stare kartografske građe. Katalog je dostupan preko interneta na slovenskom i engleskom jeziku.

Mira Miletić Drder

115

Janez Vajkard Valvasor, 1689.